

RETNINGSLINJER FOR PERIODISK EVALUERING AV NTNUs FELLESEMNER

Vedtatt av rektor 18. april 2023

Innhold

1. Om retningslinjen	2
2. Formelle rammer	3
2.1 Bestemmelser om periodisk evaluering	3
2.2 Om beslutningsmyndighet og oppfølging.....	4
2.3 Hovedprinsipper for periodisk evaluering av NTNUs fellesemner	4
3. Periodisk evaluering og systematisk utvikling av fellesemnene	5
3.1 Rammer og ressurser	5
3.2 Evalueringsprosess og milepæler.....	6
Fase 1: Forberedelse	7
Fase 2: Gjennomføre evaluering.....	10
Fase 3: Utviklingsarbeid	11

1. Om retningslinjen

Denne retningslinjen beskriver formelle rammer og NTNUs ordning for systematisk utvikling og evaluering av fellesemnene. Dokumentets del 2 beskriver formelle krav, mens del 3 er veiledning for gjennomføring av arbeidsprosessen.

Dokumentet sees i sammenheng med formålsbeskrivelse og øvrige bestemmelser om fellesemneordningen, som det gis mer informasjon om på www.ntnu.no/studier/fellesemner.

Nærmere beskrivelse av bakgrunn og organisering av ordningen, samt utdypende mål for hvert enkelt fellesemne, finnes også på nevnte nettside.

Om begrepet fellesemner og fellesemneordningen

Begrepet *fellesemner* omfatter Examen philosophicum (ex.phil.), områdeemne og Ekspert i team (EiT). Samlet sett omtales de tre fellesemnene som *NTNUs fellesemneordning*.

Begrepet fellesemne blir i dagligtale av noen også brukt om andre typer emner som tilbys på tvers av to eller flere studieprogram. Dette kan typisk gjelde for basale grunnlagsemner og metodeemner. Disse emnene er imidlertid *ikke* en del av NTNUs fellesemneordning og omfattes dermed ikke av dette dokumentet.

2. Formelle rammer

2.1 Bestemmelser om periodisk evaluering

Nasjonale krav

Studiekvalitetsforskriften § 2-1 (2) slår fast at institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av sine studietilbud. Evalueringene kan innrettes for å kontrollere at gjeldende regelverk oppfylles, eller for å systematisk innhente et eksternt blikk på kvalitet ut over formelle minstekrav. Representanter fra arbeids- eller samfunnsliv, studenter og eksterne sakkyndige som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene. Evalueringsresultatene skal være offentlige.

Kunnskapsdepartementet presiserer¹ at institusjonene skal gjennomføre periodiske evalueringer av *alle* studietilbud. Kravet gjelder dermed programstudier (gradsgivende studier), årsenheter, videreutdanninger og emner som ikke inngår i programstudier. Hvor ofte slike evalueringer bør gjennomføres, er avhengig av hva som kreves for å vedlikeholde og utvikle kvaliteten i studietilbudet.

Krav i NTNUs kvalitetssystem

NTNUs nåværende fellesemneordning ble etablert med tydelige strategiske målsetninger². Ved innføringen poengterte rektor at det er viktig å sikre relevans gjennom systematisk evaluering av ordningen.

Konkrete emner, opprettet som resultat av fellesemneordningen, inngår i programstudier. I tråd med NTNUs kvalitetssystem for utdanning³ skal kvaliteten i de konkrete emnene evalueres og utvikles, både løpende og periodisk. Evaluering av de konkrete emnene innrettes imidlertid ikke etter å sikre fellesemneordningens relevans som sådan.

Ut fra fellesemnenes omfang og universelle innretning må det sikres at ordningen innfrir strategiske mål, ut over formelle minstekrav. Gitt fellesemneordningens særstilling i NTNUs studieportefølje skal derfor hvert fellesemne evalueres periodisk. Disse evalueringene skal sikre et mer overordnet og eksternt perspektiv på relevans, innhold og utforming. En strategisk innrettet periodisk evaluering av et fellesemne skal skje minimum hvert femte år, etter mandat gitt av rektor.

Bestemmelser i [NTNUs studieforskrift](#)

§ 4-11. Fellesemner

(1) Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høyere grad eller profesjonsgrad, skal inneholde to fellesemner:

- a) Ex.phil. på 7,5 studiepoeng
- b) Områdeemne på 7,5 studiepoeng

(2) Rektor vedtar nærmere bestemmelser for fellesemnene og kan fastsette unntak for enkelte studieprogram.

(3) Den nye ordningen for fellesemner skal være implementert i studiene senest fra studieåret 2019/20

§ 4-12. Ekspertes i team (EiT)

(1) I mastergradene og gradene cand.med. og cand.psychol. skal det inngå et emne på 7,5 studiepoeng som skal være felles for alle studentene og som skal fokusere på problembasert læring og tverrfaglig samarbeid om reelle problemstillinger for samfunn og næringsliv.

(2) Rektor vedtar organisering og emnebeskrivelse for Ekspertes i team.

(3) Ekspertes i team skal være innført ved alle masterprogram fra og med våsemesteret 2021.

(4) Rektor vedtar hvilke studieprogram som kan unntas fra kravet om Ekspertes i team

¹ Rundskriv F-03-16 til studiekvalitetsforskriften

² Jf. del 4 i [Fellesemneordningen ved NTNU: Bakgrunn, formål og organisering](#)

³ <https://i.ntnu.no/utdanningskvalitet/>

2.2 Om beslutningsmyndighet og oppfølging

Fellesemneordningen er vedtatt av NTNUs styre. Rektor er delegert myndighet til å vedta nærmere bestemmelser for fellesemnene og fastsette eventuelle unntak for enkelte studieprogram.

Ved innføring av den nåværende fellesemneordningen ble NTNUs Utdanningsutvalg (UU) gitt en særlig oppgave i å gi rektor råd om fellesemnene. UU skal benyttes aktivt som en interfakultær arena for drøfting og rådgivning i saker knyttet til NTNUs fellesemner. UU skal holdes løpende orientert om status for fellesemneordningen, i tillegg til at utvalget skal gi råd når det gjelder programfritak.

Ved periodisk evaluering av fellesemnene gir UU synspunkter på mandat for evalueringspanelet, inkludert sammensetning og panelleder, metode og tema. På grunnlag av evalueringsrapporten gir UU råd til rektor om mål for videre utviklingsarbeid, som oppfølging av den periodiske evalueringen (se del 3 for mer detaljert beskrivelse).

Rektor gir mandat til evalueringspanelet, og vedtar overordnede utviklingsmål for fellesemnet etter den periodiske evalueringen.

Se bakgrunnsdokument og retningslinjer på www.ntnu.no/studier/fellesemner, for nærmere beskrivelser av beslutningsmyndighet og oppfølging.

2.3 Hovedprinsipper for periodisk evaluering av NTNUs fellesemner

NTNUs fellesemner skal utvikles og evalueres periodisk, for å sikre at emnene og ordningen er relevant og oppfyller overordnede målsetninger. Evalueringen skal inneholde innspill fra studenter, arbeidsliv og eksterne aktører⁴, og rapporten skal inneholde drøftinger av tema gitt i mandatet, angi funn og foreslå tiltak.

Evalueringsarbeidet innrettes etter mandat gitt av rektor, etter råd fra Utdanningsutvalget og fellesemneforvalterne.

Hovedhensikt ved periodisk evaluering av fellesemnene er:

- å vurdere om fellesemneordningens formål er hensiktsmessig ivaretatt i fellesemnets innretting.
- at resultatene av evaluering inngår i kunnskapsgrunlaget ved vurdering og strategisk utvikling av NTNUs fellesemneordning.
- at også fellesemneordningens formål og innretning, slik den er beskrevet i denne retningslinjen, kan justeres som følge av anbefalinger etter periodisk evaluering.

⁴ Se del 3.2 om sammensetning av evalueringspanel

3. Periodisk evaluering og systematisk utvikling av fellesemnene

Denne delen av retningslinjen gir veiledning om gjennomføring og oppfølging av periodisk evaluering av NTNUs fellesemner.

3.1 Rammer og ressurser

Hvert av de tre fellesemnene skal evalueres minimum hvert femte år, i en rullerende evalueringssyklus.

Som hovedregel skal evalueringen være forberedt, gjennomført og presentert innenfor tidsrammen av ett år. Leveransefrist for evalueringsrapport fastsettes i hvert enkelt mandat.

Deltakelse i evalueringsprosessen gjennomføres som ordinær drifts- og utviklingsoppgave internt ved NTNU. Studentrepresentanter honoreres iht. timebruk. Honorar og reise for eksterne deltakere i evalueringspanel, og evt. praktisk tilrettelegging i møter, dekkes av Fellesadministrasjonen iht. statens regulativer.

Om panelets praktiske arbeid

I evalueringspanelets første møte sørger panelleder for at det avtales en hensiktsmessig fase- og fremdriftsplan for arbeidet.

Som et minimum bør man legge opp til tre møter for samlet panel:

- ✓ Tema i det første møtet er planlegging av evalueringsarbeidet.
- ✓ Midtveis møtes panelet for gjennomgang av funn, og forberedelse til analyse og utforming av rapport.
- ✓ I det siste møtet gjennomgås utkast til endelig rapport, og det avtales hvilke endelige justeringer som skal gjøres.

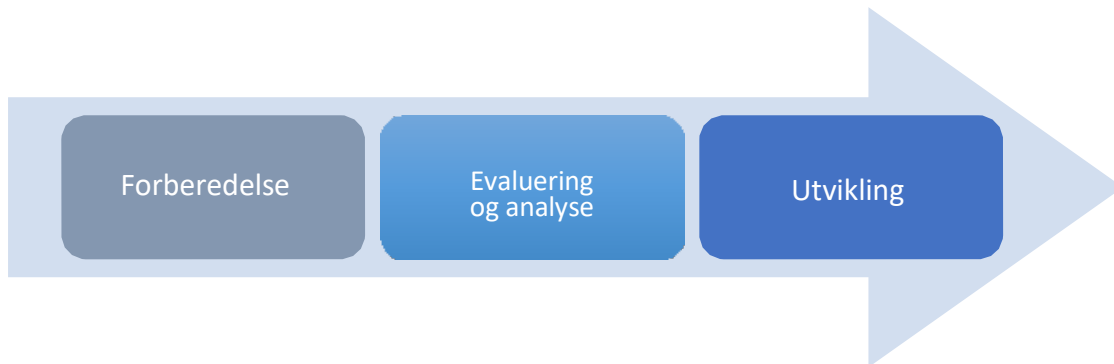
Det første møtet kan om mulig gjerne være fysisk, og de øvrige møtene digitale. Mellom de felles samlingene kan informasjonsinnhenting/ intervjuer med fordel gjennomføres digitalt og fordeles mellom panelmedlemmene. Dette minimerer behovet for reiseaktivitet.

Skrivearbeidet kan i hovedsak fordeles mellom de interne vitenskapelig ansatte i panelet. Panelleder har redaktøransvar for evalueringsrapporten.

3.2 Evalueringsprosess og milepæler

Periodiske evalueringer av fellesemnene deles opp i tre faser: forberedelse, evaluering og utviklingsarbeid. I denne tretrinnsmetoden settes det sammen et evalueringspanel med både intern og ekstern representasjon, og det utarbeides én samlet evalueringsrapport.

Fasene er illustrert under og beskrives nærmere på sidene 7-11.

Fase 1: Forberedelse

Utarbeide mandat

I rimelig tid før en planlagt periodisk evaluering av fellesemnet sørger rektor for at det utarbeides et mandat som angir:

- tema i evalueringen
- sammensetning av evalueringspanel
- panelleder

I forkant av hver evaluering initierer rektor en innspillsprosess, der forvaltningsutvalg, fakultet og fellesemneforvalter inviteres til å gi synspunkter på hensiktsmessig innretting av mandatet. Forslag til mandat drøftes deretter i Utdanningsutvalget, hvor fellesemneforvaltere inviteres inn på den aktuelle saken. Mandat for evalueringsarbeidet vedtas til slutt av rektor.

Utdanningsutvalget kan gi synspunkter på hele mandatets innhold. Utvalget bes særskilt vurdere aktuell evalueringstematikk, samt hensiktsmessig sammensetning av evalueringspanel.

Evalueringstema

Periodiske evalueringer av fellesemnene innrettes mot to nivåer: det overordnede formålet for fellesemneordningen og emnespesifikke målsetninger. I tillegg vurderes utvikling siden implementering/forrige evaluering.

Overordnet relevans

Evalueringsarbeidet skal vurdere hvorvidt fellesemnets innhold og utforming bidrar til fellesemneordningens formål. Forarbeidet med hvert enkelt mandat skal peke ut og operasjonalisere innhold i den overordnede formålsbeskrivelsen som er særlig relevant for fellesemnet. Dette inkluderes som tema i mandatet.

Emnespesifikke mål

Hvert av de tre fellesemnene har spesifikke mål og særtrekk, jf. bakgrunnsdokumentet⁵. Den periodiske evalueringen kan innrettes for å vurdere disse.

Noen generelle emnespesifikke problemstillinger beskrives i rute nummer to på side 8. Disse er ikke ment som uttømmende eksempler, og noen forslag vil ikke være relevante for enkelte av fellesemnene. Hvert evalueringsmandat kan peke ut noen av disse og/eller andre relevante emnespesifikke forhold til nærmere vurdering av panelet.

⁵ [Fellesemneordningen ved NTNU: Bakgrunn, formål og organisering](#)

Eksempler på aktuelle problemstillinger innenfor tema:**Overordnet relevans:**

Hvordan bidrar innretting av fellesemnet til å realisere fellesemneordningens formål?

Evalueringsmandatet skal peke ut og operasjonalisere tema i den overordnede formålsbeskrivelsen som er særlig relevant for fellesemnet.

Emnespesifikke mål:

- Er fellesemnets læringsutbyttebeskrivelse faglig oppdatert, og i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og overordnede målsetninger for fellesemnet?
- Innfris fellesemnets mål og læringsutbytte?
- Hvordan bidrar fellesemnets innhold til studieprogrammets læringsutbytte og relevans?
- Gir innretting av fellesemnet tilstrekkelig fleksibilitet og tilpasningsevne opp mot studieprogrammets faglige egenart og didaktikk, samt føringer i eventuelle rammeplaner?
- I hvilken grad legger struktur og organisering av fellesemnet til rette for at alle studieprogram kan inkludere det?
- Hvilket samarbeid og utviklingsarbeid drives for å sikre tilsvarende kvalitet for fellesemnet i alle tre studiebyer?
- Fagmiljøets robusthet: Har fagmiljøet tilknyttet fellesemnet
 - en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart?
 - kompetansemessig stabilitet over tid?
 - en sammensetning som dekker det faglige innholdet?

Vurdering av utviklingen i fellesemnet siden siste evaluering:

- Hvilke tiltak for kvalitetsutvikling ble anbefalt ved forrige periodiske evaluering, hvordan ble de fulgt opp, og har de hatt ønsket effekt?

Evalueringspanel

Som del av forberedelsene til en periodisk evaluering skal rektor oppnevne et evalueringspanel. Fakultet, fellesemneforvalterne og Utdanningsutvalget gir innspill til aktuelle kandidater og hensiktsmessig sammensetning av evalueringspanelet.

Anbefalt sammensetning av panel er som følger:

Vitenskapelig ansatte fra utdanningsinstitusjon utenfor NTNU	1 - 2*
Vitenskapelig ansatt med fagdidaktisk eller universitetspedagogisk kompetanse fra NTNU eller annen institusjon	0 - 1
Representant for fellesemnet	1 - 3
Samfunns- og/eller arbeidslivsrepresentanter	1 - 2*
Studenter	2**
Studieprogramleder fra program ved NTNU som inkluderer fellesemnet, eller annen representasjon som er relevant for valgte fokusområder	1
Sekretariat for panelet (administrativ ressurs tilknyttet fellesemnet)	1***
<i>Sum:</i>	<i>6 - 12</i>

* En av disse utnevnes til leder for panelet.

**Studenttinget oppnevner representanter som har gjennomført emnet

*** Oppnevnes fra fellesemneforvalter/ fakultet

Iht. studiekvalitetsforskriftens § 2-1 (2) og Kunnskapsdepartementets rundskriv F-03-16 skal studenter, representanter fra det profesjons- eller samfunnsområdet studietilbudet inngår i, samt eksterne faglige representanter, involveres på egnet måte i periodiske evalueringer. Ved periodiske evalueringer av NTNUs fellesemner skal dette kravet innfris i oppnevning av medlemmer til evalueringspanelet.

Fase 2: Gjennomføre evaluering

For å belyse og evaluere temaene i mandatet vurderer panelet ulike kunnskapskilder. Innenfor rammen av mandatet, og med de ressursene som er tilgjengelig, anvender panelet de kildene og metodene som er mest hensiktsmessig.

Grunnlagsinformasjon for evalueringen kan innhentes på ulike måter, som for eksempel:

- Rapporter fra løpende emne- og studieprogramevaluering i [studiekvalitetsportalen](#).
- Spørreundersøkelser (nye eller allerede gjennomførte) rettet mot studenter, tidligere studenter, arbeidsgivere, tilknyttede faglærere, utdanningsledelse e.l.
- Intervju/fokusgrupper med studenter, tidligere studenter, arbeidsgivere, studieveiledere, studieprogramleder, tilknyttede faglærere, utdanningsledelse e.l.
- Workshops/tematiske samlinger

Form på rapport

Evalueringsrapporten skal inneholde drøftinger av kvalitetsområdene i mandatet, angi funn og foreslå tiltak, og gjøres tilgjengelig i [studiekvalitetsportalen](#).

Evalueringsrapporten anvendes som kunnskapsgrunnlag for utvikling av fellesemnene, og skal anbefale tiltak for kvalitetsutvikling. Dette innebærer at også fellesemneordningens formål og innretning, slik den er beskrevet i denne retningslinjen, kan anbefales justert.

Det anbefales at evalueringsrapporten(e) inneholder følgende kapitler:

1	Forside med navn på fellesemnet og dato for evalueringen
2	Oppsummert liste over rapportens anbefalinger
3	Nøkkelinformasjon om emnet (inkl. emnebeskrivelse og studieprogramtilhørighet)
4	Utvalgte tema (ta gjerne med begrunnelser for hvorfor disse er valgt)
5	Evalueringspanelets sammensetning
6	Valg av metodikk for evalueringen
7	Analyser av kvaliteten i emnet, gjerne etter følgende struktur: <ol style="list-style-type: none"> i. <i>Beskriv dagens situasjon</i> ii. <i>Beskriv styrker – hva fungerer bra?</i> iii. <i>Beskriv utfordringer eller problemer – hva kan bli bedre?</i>
8	Anbefalinger til hvordan kvaliteten i fellesemnet og/eller fellesemneordningen kan styrkes, gjerne sortert i to kategorier: <ol style="list-style-type: none"> i. <i>Forslag til utbedringstiltak på kort sikt: Hva kan gjøres innenfor ett til to år?</i> ii. <i>Forslag til langsiktige utviklingstiltak: Hva kan gjøres på lengre sikt, dvs. tre til fem år?</i>
9	Oppsummering: <ul style="list-style-type: none"> - Er fellesemneordningens formål hensiktsmessig ivaretatt i fellesemnets innretning? - Innfris emnespesifikke mål og læringsutbytte? - Konklusjon om fellesemnet anbefales videreført, endret eller nedlagt - Evt. anbefaling om justering av fellesemneordningens overordnede formål

Fase 3: Utviklingsarbeid

Panelets leder legger evalueringsrapporten frem for Utdanningsutvalget etter endt evaluering.

På grunnlag av evalueringsrapporten gir Utdanningsutvalget råd til rektor om mål for videre utviklingsarbeid med fellesemnet. Fellesemneordningens formål og innretning, slik den er beskrevet i denne retningslinjen, kan også anbefales justert. Rektor vedtar deretter mål i en utviklingsplan for fellesemnet, med en tidshorisont på fem år.

Fellesemneforvalterne konkretiserer og følger opp utviklingsarbeidet, med tiltak basert på målsetningene. For hvert tiltak skal det angis hvilket nivå som er ansvarlig, samt tidsperspektiv på arbeidet.

Fellesemneforvalterne gir løypemelding om oppfølgingsarbeidet til Utdanningsutvalget, senest to år etter fullført evaluering.

Vedlegg: Oppsummering av roller og ansvar

Roller	Ansvar og oppgave
Studenter	<ul style="list-style-type: none"> • bidrar som medlemmer i evalueringspanel • deltar i spørreundersøkelser og intervjuer
Panelleder	<ul style="list-style-type: none"> • bidrar med faglige vurderinger, og sørger for metodevalg og uhildet evaluering • sørger for prosjektgjennomføring og oppgavedelegasjon til panelets medlemmer • redaktøransvar for evalueringsrapporten, og presenterer denne for Utdanningsutvalget etter endt evaluering
Medlemmer i evalueringspanelet	<ul style="list-style-type: none"> • bidrar med faglige vurderinger og deltakelse i forberedelsene, gjennomføringen og oppsummeringen av evalueringsarbeidet • bidrar i skrivearbeidet med evalueringsrapporten
Panelets sekretariat	<ul style="list-style-type: none"> • operativ bistand til panelleder (eksempelvis dokumentoversikt, praktisk koordinering og referatføring)
Avdeling for utdanning	<ul style="list-style-type: none"> • forvaltningsstøtte for rektor i samsvar med denne retningslinjen • bidrar med råd og veiledning for panelleder, og deltar om ønskelig i møter for samlet panel
Fellesemneforvalterne	<ul style="list-style-type: none"> • gir synspunkter på evalueringsmandatet, og vurderer særskilt aktuell evalueringstematikk ut over faste tema, samt hensiktsmessig sammensetning av evalueringspanel • gjennomfører delegerte oppgaver knyttet til periodiske evalueringer • følger opp handlingsplanarbeidet etter den periodiske evalueringen • gir løypemelding om oppfølgingsarbeidet til Utdanningsutvalget, senest to år etter fullført evaluering
Fakultet og institutt	<ul style="list-style-type: none"> • gjennomfører delegerte oppgaver knyttet til periodiske evalueringer • gjør relevante ressurser tilgjengelig for evalueringsarbeidet og sørger for oppfølging av tiltak i etterkant av evalueringen
Utdanningsutvalget	<ul style="list-style-type: none"> • gir råd om innretting av mandat for evalueringspanelet, inkludert sammensetning og panelleder, metode og utvalgte tema • vurderer særskilt aktuell evalueringstematikk ut over faste tema • gir rektor råd om mål for videre utviklingsarbeid med fellesemnet, på grunnlag av evalueringsrapporten
Rektor	<ul style="list-style-type: none"> • ansvar for at NTNU systematisk evaluerer og utvikler fellesemneordningen • gir mandat til evalueringspanelet • vedtar utviklingsmål i den femårige handlingsplanen for fellesemnet etter den periodiske evalueringen